

BÁ = TƯỞC MÔNG = THẾ = TÔN

(LE COMTE DE MONTE-CRISTO)

PHÁP-QUỐC: LỊCH-SỬ TIỂU-THUYẾT

Tác-giả: Alexandre Dumas

— 11 —

Dịch-giả: Nam-Son

Đặng-Lát nói :

— Còn 3 tháng nữa tàu mới chạy, biết dân Đàng-Thê không được thả ra, ta nên cứ có hy vọng . . .

— Phải, nhưng đến ngày ấy mà...?

— Nếu đến ngày ấy... nếu đến ngày ấy mà Đàng-Thê chưa về được, thì có tội đấy; tôi cũng có thể cai quản một chiếc tàu không thua chi ai; đúng tôi, ông còn lợi một việc nữa, là khi nào Đàng-Thê ra khỏi lao tù, ông không phải cảm ơn ai hết: Đàng-Thê trở vào chỗ của anh ta, tôi về chỗ của tôi, tiện biết bao!

— Phải, như thế là tiện lắm. Vậy anh hãy cai quản lấy chiếc tàu đấy, và phải cần thận trọng là trong lúc chuyển đồ dưới tàu lên; thế nào cũng đừng để cho công việc của ta bị thiệt hại.

— Xin ông cứ an tâm... Mà ít nữa cũng có thể vào thăm anh Đàng-Thê chứ?

— Chắc nữa ta sẽ trả lời lại. Bây giờ ta đi tìm ông Đờ-Vinh-Pho, và nhờ ông chờ chờ cho Đàng-Thê thử có được không. Ta biết ông ấy là một tay quân chủ chết sống, nhưng quân chủ thì quân chủ, trăm phần thì trăm phần, ông cũng vẫn là người, và ta tưởng ông không độc ác đâu.

— Không, nhưng tôi nghe người ta nói ông ham danh lợi quá chừng mực, và người ta nói cũng có lý lắm.

Ông Mò-Ren thở ra và nói:

— Thời để rồi sẽ hay. Anh về thăm tàu đi, ta sẽ về sau.

Bên ông chèo Đàng-Lát và Kha-đông-Thuộc mà đi về phía sau tòa án.

Đàng-Lát nói với Kha-đông-Thuộc:

— Bạn thế, chưa, bạn thấy chuyện ra thế nào chưa? Còn muốn binh vực cho Đàng-Thê nữa thôi?

— Không, nhưng chuyện trần gian mà kết quả ra thế ấy, thì để sự quả.

— Ai gây ra? không phải bạn,

mà cũng không phải tôi, phải không? Phi-Nhân đấy. Bạn nhớ chứ, tôi đã vạy miếng giấy mà ném dưới gốc cây, tôi nhớ chừng như đã xé nhỏ nửa kia.

— Không, không, tôi chắc là chưa xé; tôi thấy nó nằm trong góc, nhàu bết, và tôi muốn bây giờ đây nó cũng còn nằm đấy...

— Sao? Phi-Nhân lạc lên, Phi-Nhân chép lại, hay cây người khác chép lại? Có lẽ Phi-Nhân không chịu khó đến thế đâu; tôi chắc rằng nó để y miếng giấy của tôi đó mà gửi đi! may quá! tôi mạo chứ, chứ không thì nguy to rồi.

— Bạn biết trước Đàng-Thê có tội ấy sao?

— Tôi không biết gì hết. Như tôi đã nói, tôi đồn thổi. Nhưng biết dân, tôi đồn mà lại đúng sự thật, biết dân!

— Phải chỉ việc này đừng xảy ra, phải chỉ ta đừng dự biết để... Đàng-Lát, rồi bạn sẽ thấy báo ác...

— Nếu có báo ác, thì báo người có tội; người có tội là Phi-Nhân, báo ác phải chúng ta đâu. Chúng ta sẽ bị những gì? Chúng ta cứ an tâm, đừng nói đến việc ấy nữa, thì cuộc giống tổ sẽ qua, mà sấm sét không có.

— A-mei!

Kha-đông-Thuộc làm giấu chào Đàng-Lát để đi về đường Máy-Lát, và vừa gục đầu vừa làm bầm trong miệng, như người bận nhiều việc lắm.

Đàng-Lát nói một mình:

— Xong rồi, ta muốn thế nào thì việc xảy ra thế ấy; bây giờ ta quyền chức cai tàu, và nếu tôi lang cha Kha-

đông-Thuộc đại đột kia ngậm cảm mãi, thì ta sẽ thiệt - thợ chức cai tàu chứ không ai lọt vào hết. Chỉ trừ cái e ca Đàng-Thê trở về. Ồ! nhưng... — Đàng-Lát vừa mỉm cười vừa thêm — nhưng pháp-luật là pháp-luật, ta cứ tin nơi nó.

Nói đoạn, anh ta nhảy vào một chiếc thuyền con, bèo chèo ra tàu Pha-ra-ông, để chờ ông Mò-Ren.

VI

Quan quyền thăm-phán

Cũng ngày ấy, giờ ấy, tại đường Gô-răng-cua (Grand-Cours) trước mặt máy nước Mê-đuy, trong một nóc nhà gỗ, làm theo kiểu kiến trúc của Bay-rê (Puget) lại có một bữa tiệc đàm hỏi nữa.

Một điều khác, là những chủ khách trong bữa tiệc này không phải là thường dân, thầy-thứ và lính sơn-dá, mà toàn là người về qui-phái ở Mặt-xây: các quan tòa đã từ chức khi Nê-phá-Luân đoạt chính quyền, các cựu vô-quan đã bỏ quân-binh Pháp mà nhập vào quân-binh Công-Đê (Conde), các thanh-tiền quân, thanh-tiền những nhà mà số phận chưa định ra thế nào, tuy vẫn đã có 4, 5 người chết thế cho rồi, vì mỗi thú của người mà 5 năm án đày làm nên một nhà e tử vi đao và 15 năm phục hưng lại làm thành một vị thiên-thần.

Người ta đương ngồi ăn và bàn luận về các vấn đề mà mỗi oản thù về tòa-giáo và chính-trị làm sôi cõi trong lúc bấy giờ.

Hoàng-đế lúc bấy giờ làm vua ở đảo En-bờ, nhưng trước đó đã làm chúa trên một phần thế-giới; lúc bấy giờ có tới 5, 6 nghìn người, nhưng trước đó đã từng nghe

hàng 120 triệu dân tung hô: « Nê-phá-Luân vạn tuế! », lại tung hô hàng 10 thứ tiếng khác nhau. Trong bữa tiệc ấy Hoàng-đế bị xem như người không thể nào leo chèo vào đất nước Pháp nữa, không thể làm le đến ngôi vua nữa.

Các quan tòa-án thì kể những sự lầm lỗi của người trên trường chính trị; các binh-quan thì nói về trận Mốt-cu (Moscou) và Lép-dít (Lepzig); dân bà thì bàn luận cuộc ly dị giữa người và Rô-dê-phin. Cái xã-hội quân-chủ ấy cả vui cả mừng, không phải vui mừng vì thấy người trụ lạc, mà là vui mừng vì thấy một chế độ suy sụp, thấy mình đã sống lại, đã ra khỏi một giấc mộng quá mệt nhọc...

Một ông lão, ngực đeo mô-đay Xanh-Lu-Y (Saint-Louis) đứng dậy để khởi chức vua Lu-Y XVIII được sức khỏe; ấy là hầu-tước Đờ-Thanh-Máy-Láng.

Liền đó, bao nhiêu cốc rượu đều đưa bổng lên theo kiểu người Hồng-mao, dân bà thì giục chầm bồng bồng mình mà bỏ trên khăn bàn. Ông lão một hồi. Vì cuộc sống nhắc đến vua Lu-Y XVIII đã đánh ở đảo En-bờ nữa.

— Nếu bạn cách mạng ấy có mặt ở đây, thì chắc cũng nhận như thế (lời bà hầu-tước Đờ-Thanh Máy-Láng, bà mắt đục, môi mỏng, bộ dạng qui phái và lịch-sự, tuy bà đã năm mươi tuổi). Bạn họ đã xua đuổi chúng ta, và hiện nay được chúng ta để cho nằm yên trong mấy tòa chầu trên một phần thế-giới; lúc bấy giờ có tới 5, 6 nghìn người, nhưng trước đó đã từng nghe

là trung-quân ái-quốc, còn bạn họ chỉ là lợi dụng cái mặt trời mới mọc để làm giàu mà thôi; chắc bạn họ cũng nhận rằng vua Lu-Y XVIII đáng yêu đáng kính của chúng ta mới thiệt là vua, còn kẻ soạn đoạt ngôi vua của bạn họ trọn đời chỉ là tên Nê-phá-Luân đáng khinh đáng bỉ; phải vậy không, Đờ-Vinh-Pho?

— Bẩm bà hầu-tước, bà nói?... Xin bà xá lỗi cho, tôi không dự vào câu chuyện.

Ông Đờ-Thanh Máy-Láng nói đỡ:

— Để yên các trẻ ấy, chúng nó có nhiều chuyện khác thích nói hơn là chính trị.

Một người thiếu-nữ mắt vàng, tóc sáng, nói:

— Xin mẹ bỏ lỗi cho; con xin để anh Đờ-Vinh-Pho hầu chuyện mẹ. Anh Đờ-Vinh-Pho, mẹ tôi gọi anh kia!

Đờ-Vinh-Pho nói:

— Xin bà vui lòng lặp lại câu hỏi mà tôi nghe không được rõ.

— Ừ, tha lỗi cho con đó, Thờ-nhi.

Bà hầu-tước vừa nói vừa cười một cách an yếm, cái cười không thể cùng có với cái tưởng thật khó khăn của bà, nên ai thấy cũng lấy làm lạ; nhưng bụng dạ đàn bà, thứ nhất là bụng dạ một bà mẹ, thì như vậy cả, bà ngoài ngó gay gắt thế nào mặc lòng, mà bề trong vẫn còn có chỗ khoan hồng vui vẻ...

Hồi bà xây qua nói với Vinh-Pho:

— Nay Vinh-Pho, khi hỏi tôi nói bạn e dè Nê-phá-Luân không có tia người như chúng ta, cũng không có cái lòng trung thành như chúng ta.

— Thưa phải, nhưng họ lại có một

cái có thể thế cho hết thấy những cái kỳ: tức là họ tin chết tin sống việc họ làm. Nê-phá-Luân là ông Ma-hô-mê (Ma-homet) ở Tây-phương; trước mắt những người làm thường mà có cái ước vọng quá cao kỳ, thì chẳng những là một vị lập pháp và một vị chúa lễ, mà lại còn là cái kiểu mẫu bình đẳng nữa.

Bà hầu-tước la lớn lên:

— Bình-đẳng! Nê-phá-Luân là kiểu mẫu bình-đẳng! chứ còn ông Rô-Bết-Bi-E (Robespierre) thì sao? Tôi tưởng anh đánh cắp cái địa-vị của ông ấy mà cho tên dân Cọt-xơ kia; cũng như là cướp ngôi một thứ, thì phải!

— Thưa bà, không phải vậy, tôi vẫn để ai ở chỗ ấy; Rô-Bết-Bi-E ở công-viên Lu-Y XV (Louis XV) và trên máy chém của ông ta. Nê-phá-Luân ở công-viên Vàng-dôm (Vendôme), trên trụ cột; nhưng một người thì tiêu biểu cho cái tự do hạ thấp người xuống, một người thì tiêu biểu cho cái tự do nâng cao người lên; một người thì đưa vua chúa lên ngang máy chém, một người thì nâng dân chúng lên ngay ngôi vua.

Đờ-Vinh-Pho và cười và tiếp:

— Như thế không phải là nói cả hai người không phải là hai tay cách-mạng đáng ghét, và hai ngày 9 Thermidor và 4 Avril 1914 không phải là hai ngày vui mừng cho nước Pháp, và đúng cho những bạn của trật-tự và quân-cửu-vương làm ngày lễ; nhưng nghĩa là Nê-phá-Luân tuy bị suy sụp mà đồ đệ vẫn còn đông. Mà làm thế nào được, thưa bà? Cromwell không bằng nửa Nê-phá-luân mà cũng có đồ đệ kia mà!

— Vinh-Pao, anh có biết những điều anh nói đó có e mũi e cách mạng không? Nhưng tôi cũng tha lỗi cho anh: đã là người Gi-rông, thì không ít thì nhiều, sự cũng có nhiệm phong-khi đất ấy, chứ khối đàn được.

(Còn nữa)